

1. Najniža dob u kojoj tužitelj može samostalno pokrenuti sudski postupak

U Švedskoj je najniža dob za kaznenu odgovornost 15 godina. Osobe u dobi od najmanje 18 godina mogu pokrenuti postupak pred sudom kad je riječ o obiteljskim stvarima, radnim sporovima, pitanjima migracija i azila te upravnih kazni. Kad je riječ o pitanjima obrazovanja, ta je dob 16 godina, a kad je riječ o zdravstvenim pitanjima (samo ako se odnose na prisilno psihijatrijsko zadržavanje/liječenje) i smještanju u skrb 15 godina (iako će djeca u tom slučaju obično biti tuženici, a ne tužitelji).

2. Specijalizirane ustanove i nadležna tijela

Švedska nema posebne sudove za mlade počinitelje kaznenih djela. Protiv djece mlađe od 15 godina ne može se pokrenuti kazneni progon, već su za skrb o njima odgovorne službe za socijalnu skrb, dok se djeci u dobi od 15 do 18 godina sudi na općim sudovima. Švedska ima opće sudove i upravne sudove koji djeluju usporedno. Sustav upravnih sudova bavi se žalbama na upravne odluke.

U građanskim predmetima i predmetima koji se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt odlučuju opći sudovi. U Švedskoj ne postoje specijalizirane ustanove koje se bave djecom u građanskim sudskim postupcima. Za većinu sporova u području obiteljskog prava nadležni su opći sudovi.

3. Postojeće pravne mjere i mjere politike za izbjegavanje nepotrebne odgode u rješavanju predmeta koji uključuju djecu

Ako je dijete osumnjičeno za kazneno djelo, o kaznenom djelu i razgovoru s djetetom potrebno je što prije obavijestiti roditelje ili drugu osobu odgovornu za skrb o tom djetetu. Roditelji trebaju biti prisutni tijekom razgovora. Ako je riječ o teškom kaznenom djelu, o kaznenom djelu potrebno je što prije obavijestiti i službu za socijalnu skrb čiji predstavnik treba biti prisutan tijekom razgovora. Istražni i sudski postupci prilagođavaju se mladim osumnjičenicima. Sudski postupak treba se okončati u razumnom roku. Postoji i opće pravilo u skladu s kojim se relevantne odluke trebaju donijeti i postupak pokrenuti bez nepotrebne odgode kad su djeca uključena u predmete koji se odnose na skrbništvo, boravište ili kontakt.

4. Posebni mehanizmi i postupci za pružanje potpore djeci i načini osiguravanja da se dijete sasluša

I djeca i odrasli mogu biti stranke u sudskom postupku. Stoga djeca koja su žrtve kaznenog djela imaju jednako pravo na saslušanje i sudjelovanje u postupku kao odrasli. U slučajevima kad je iskaz djeteta o događajima iznimno važan (npr. kad je dijete žrtva), stručnjak za dječju psihologiju ili psihologiju ispitivanja trebao bi biti prisutan tijekom razgovora ili bi trebao iznijeti napomene o vrijednosti djetetova iskaza. Pravo na saslušanje ne postoji u odnosu na svjedoke, neovisno o tome je li svjedok djetete ili odrasla osoba. Svjedoci nisu stranke u postupku i ne sudjeluju u kaznenom postupku osim davanja iskaza o onome što se dogodilo ako je potrebno.

5. Multidisciplinarni pristup

Različiti dionici, kao što su policija, javno tužiteljstvo, zdravstvene službe i službe za socijalnu skrb, obvezni su surađivati. Kad je dijete žrtva nasilja, glavnu odgovornost za suradnju imaju službe za socijalnu skrb. Većina općina ima takozvane savjetodavne skupine s predstavnicima službi za socijalnu skrb, javnog tužiteljstva, policije, zdravstvenih službi za djecu te psihijatrijskih službi za djecu i mladež, koje odlučuju o koordinaciji aktivnosti te donose planove i odluke o tome kojim bi redoslijedom različiti dionici trebali djelovati nakon prijave kaznenog djela čija je žrtva dijete. Ako je dijete žrtva kaznenog djela ili je osumnjičeno za počinjenje kaznenog djela, policija i javno tužiteljstvo obvezni su surađivati. Suradnja se uspostavlja i sa službom za socijalnu skrb i drugim relevantnim dionicima.

6. Mjere kojima se osigurava da su najbolji interesi djeteta od primarne ili iznimne važnosti

U švedskom pravu propisano je da su najbolji interesi djeteta čimbenici od primarne važnosti za opće sudove, što znači da je sud obavezan razmotriti najbolje interese svakog djeteta. U predmetima koji se odnose na skrbništvo, boravište i kontakt o najboljem interesu djeteta odlučuje sud. Međutim, u švedskom upravnom pravu ne postoji opće načelo u skladu s kojim nadležna tijela ili upravni sudovi moraju uzeti u obzir najbolje interese djeteta ili da su najbolji interesi djeteta od posebne važnosti. Stoga se upravno pravo u tom pogledu razlikuje od građanskog prava. Unatoč tomu, sektorskim zakonodavstvom u određena je upravna područja uvedeno načelo da se najbolji interesi djeteta moraju, u različitoj mjeri, uzimati u obzir.

7. Praćenje i izvršenje odluka u postupcima u koje su uključena djeca

Djeca mlađa od 15 godina ne mogu snositi kaznenu odgovornost za kaznena djela koja počinje. Osnovno je načelo da bi mlade počinitelje trebalo prvo podvrgnuti mjerama službe za socijalnu skrb umjesto da se njihov slučaj prosljeđuje zatvorskoj i probacijskoj službi. Postoje posebne sankcije koje se primjenjuju samo na mlade počinitelje u dobi od 15 do 21 godine. Mladim počiniteljima u dobi od 18 do 21 godine često se izriču sankcije predviđene za odrasle osobe. Ako je počinitelj počinio kazneno djelo prije nego što je navršio 21 godinu, pri određivanju kazne trebalo bi posebno uzeti u obzir činjenicu da je riječ o vrlo mladoj osobi. Odredbe o izvršenju presuda građanskih sudova jednake su za djecu i odrasle. Ako druga stranka ne ispuní svoje obveze u skladu s presudom ili odlukom, stranka može zatražiti izvršenje presude ili odluke od Švedske agencije za izvršenje. Zakon o djeci i roditeljima sadržava odredbe o izvršenju presuda ili odluka o skrbništvu, boravištu i kontaktu te drugih odluka u skladu sa Zakonom. Pri izvršenju takvih presuda ili odluka uvijek se trebaju uzeti u obzir najbolji interesi djeteta.

8. Pristup pravnim lijekovima

Postoji opće pravo, tj. pravo koje se ne odnosi isključivo na žrtve koje su djeca, na podnošenje zahtjeva za preispitivanje odluke o odustajanju od kaznenog progona. Međutim, samo uključene stranke mogu podnijeti takav zahtjev. Djeca i odrasli koji su žrtve kaznenog djela mogu zahtijevati naknadu od počinitelja (odšteta). Kad je riječ o građanskom pravu, djeca općenito nemaju postupovnu sposobnost te stoga dijete može podnijeti pritužbu, žalbu ili zahtjev za pokretanje postupka sudskog preispitivanja samo preko svojeg pravnog zastupnika.

9. Opća pravila o posvojenju (djeteta ili odrasle osobe)

Odluke o posvojenju donosi sud. Zahtjev podnosi osoba odnosno osobe koje žele posvojiti. Sud razmatra može li se posvojenje zasnovati na odgovarajući način. Dozvola za posvojenje djeteta izdaje se samo ako se utvrdi da je posvojenje u skladu s dobrobiti djeteta.

Pravosuđe prilagođeno djeci u Švedskoj (255 Kb)

Posljednji put ažurirano: 31/07/2020

Verziju ove stranice na nacionalnom jeziku održava odgovarajuća država članica. Prijevode je napravila služba Europske komisije. Moguće promjene u originalu koje su unijela nadležna nacionalna tijela možda još nisu vidljive u drugim jezičnim verzijama. Europska komisija ne preuzima nikakvu odgovornost za informacije ili podatke sadržane ili navedene u ovom dokumentu. Pogledajte pravnu obavijest kako biste vidjeli propise o autorskim pravima države članice odgovorne za ovu stranicu.